

گواه‌نمایی در روزنامه‌ها و مقالات علمی فارسی: نقش ژانر در کاربرد گواه‌نمایی

آوا ایمانی^۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی و مقایسه نقش ژانر و ارتباط آن با مقوله گواه‌نمایی در مقالات علمی زبان‌شناسی و روزنامه‌ها و چگونگی کاربرد گواه‌نمایی در ژانرهای مختلف و ارتباط بین نوع و تعداد گواه‌نماهای مختلف در هر ژانر است. روش پژوهش توصیفی-تحلیلی است که از مؤلفه‌های کیفی و رویکرد کمی بهره می‌گیرد. مؤلفه‌های کیفی بر اساس الگوی آیکن‌والد (۲۰۰۴) و رویکرد کمی شامل به کارگیری آمار توصیفی و تحلیلی است. ابتدا ۲۴ مقاله علمی و ۴ روزنامه به صورت تصادفی و از هر ژانر ۵۰۴۰ جمله (جمعاً ۱۰۰۸۰ جمله) انتخاب و سپس نوع و تعداد گواه‌نماها در هر یک از دو ژانر مشخص شده است. نتایج نشان می‌دهد که در هیچ یک از دو ژانر مورد نظر، گواه‌نمایی از نوع دستوری مشاهده نشده و فقط از ۶ راهکار گواه‌نمایی با توزیع فراوانی متفاوت استفاده شده است. بدین صورت که در مقالات علمی، افعال شناختی-ادراکی و در روزنامه‌ها، راهکار نقل قول بالاترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. در پایان، نتایج سنجه مجذور خی نشان می‌دهد که به لحاظ آماری رابطه بین ژانر و وقوع تعداد و نوع گواه‌نماها معنادار است (سطح معناداری = ۰/۰۰۰۱) و نشان می‌دهد مقوله گواه‌نمایی، مقوله‌ای حساس به بافت و ژانر است.

واژه‌های کلیدی: گواه‌نمایی، گواه‌نمایی دستوری، راهکار گواه‌نمایی، ژانر، سنجه خی دو

۱- مقدمه

گواه‌نمایی^۲ مقوله‌ای است که با منبع اطلاع سروکار دارد، اینکه دانش ما از جملات و مطالبی که بیان می‌کنیم از کجا می‌آید؟ کسب خبر توسط گوینده و چگونگی انتقال آن به مخاطبش به نحوی که بیشترین تأثیر را در مخاطب نسبت به اعتبار خبر ایجاد نماید، چگونه حاصل می‌شود؟ در زبان‌هایی که مقوله گواه‌نمایی وجود دارد زمانی که سخنگویی جمله‌ای را بیان می‌کند، نشانه مشخص گواه‌نمایی در جمله بیانگر این نکته است که آنچه سخنگو بر زبان جاری نموده، خود شخصاً دیده و یا از کسی شنیده

^۱ دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، دانشکده زبان‌های خارجی، گروه زبان‌شناسی

avaimani2015@gmail.com

^۲ evidentiality

است و یا این که حاصل استنباط و گمانه‌زنی وی بوده است. آیخن‌والد^۱ (۲۰۰۴: ۱) چنین بیان کرده است که حدود یک چهارم زبان‌های جهان این مقوله دستوری را دارند، یعنی گواه‌نمایی به عنوان مقوله دستوری در همه زبان‌های دنیا وجود ندارد. با این حال همه زبان‌های دنیا کم و بیش به ابزارهایی به منظور اشاره به منبع اطلاع به صورت اختیاری مجهزند. آیخن‌والد (همان: ۱۰) معتقد است تقریباً در تمامی زبان‌های دنیا برخی راهکارهای واژگانی و یا قیدهای ویژه به گونه‌ای منبع اطلاع را نشان می‌دهند. راه‌کارهای این چینی را «راهبردهای گواه‌نمایی» می‌نامند.

با اینکه در سال‌های اخیر تحقیقات زبانی در باب مقوله گواه‌نمایی در بیشتر زبان‌ها به ویژه در پژوهش‌های رده‌شناختی جایگاه ویژه‌ای یافته است، اما در زبان فارسی در زمینه شناخت و بررسی ساختارهای گواه‌نما پژوهش‌های چندانی صورت نگرفته است. از طرفی ژانر و ارتباط آن با مقوله گواه‌نمایی از جمله مسائل درخور توجه و قابل تعمق در حوزه پژوهش‌های زبان‌شناسی تلقی می‌شود که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. آنچه در این پژوهش مد نظر است نقش ژانر و ارتباط آن با مقوله گواه‌نمایی در مقالات علمی حوزه زبان‌شناسی و روزنامه‌ها در زبان فارسی است. در واقع هدف، پاسخ به این سؤال است که کاربرد گواه‌نمایی در ژانرهای مختلف چگونه است؟ چه ارتباطی بین نوع و تعداد گواه‌نماهای مختلفی که در هر ژانر ظاهر می‌شود، وجود دارد؟ به چه دلیل نوع و تعداد گواه‌نماهای مختلف در متون گوناگون متفاوت است؟

با توجه به نقش و تأثیر ژانر در وقوع نوع و تعداد گواه‌نماهای مختلف در متون گوناگون، پژوهش مقایسه‌ای با محوریت نقش ژانر و ارتباط آن با مقوله گواه‌نمایی در زبان فارسی ضروری به نظر می‌رسد. روش انجام پژوهش در این تحقیق ماهیتاً توصیفی-تحلیلی است و از مؤلفه‌های کیفی و رویکرد کمی بهره می‌گیرد. داده‌های پژوهش از مقالات علمی حوزه زبان‌شناسی و روزنامه‌های فارسی گردآوری شده‌اند. بخش اول متشکل از ۲۴ مقاله علمی در حوزه زبان‌شناسی است که به صورت تصادفی از مجلات علمی-پژوهشی جستارهای زبانی، دوره ۵ شماره ۴ (۱۳۹۳) و پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی، دوره ۴، شماره ۷ (۱۳۹۳) انتخاب شدند. بخش دوم داده‌ها متشکل از روزنامه‌های کیهان و جام‌جم است که از هر کدام ۲ شماره مربوط به روزهای ۲۸ بهمن و ۲۸ اسفند ۱۳۹۳ به صورت تصادفی انتخاب شده است. پس از جستجوی دقیق در پیکره‌های منتخب، بر مبنای آراء آیخن‌والد (۲۰۰۴) و رضایی (۱۳۹۳) انواع گواه‌نمایی و فراوانی هر یک از این انواع استخراج و ثبت شدند. مؤلفه‌های کیفی پژوهش متشکل از مفاهیم و ابزارهای مربوط به دسته‌بندی انواع گواه‌نمایی است و رویکرد کمی شامل آمار توصیفی (ترسیم جداول و نمودارهای فراوانی) و آمار تحلیلی (بهره‌گیری از سنجه آماری مجذور خی) است تا رابطه بین تعداد انواع گواه‌نماها در ژانرهای مختلف، چگونگی توزیع فراوانی و سطح معناداری آنها مشخص و بدین ترتیب نقش و تأثیر عامل ژانر بر گواه‌نمایی به صورت دقیق، توصیف و تحلیل شود. لازم به ذکر

^۱ Aikhenvald, A.Y.

است که در این پژوهش در بررسی پیکره‌ها، جملات نقل قول مستقیم، جملات پانویس و تصاویر و نمودارها لحاظ نشده‌اند.

۲- پیشینه

۲-۱- پژوهش‌های مرتبط با گواه‌نمایی

مفهوم «گواه‌نمایی» در مطالعات زبان‌شناسی نوین، نخستین بار توسط فرانس بوآس^۱ (۱۹۱۱) مطرح شد و یاکوبسن^۲ (۱۹۵۷) این مفهوم را به شیوه رمزگذاری زبان برای مشخص کردن منبع خبر تعریف کرد. چیف^۳ و نیکولز^۴ (۱۹۸۶) تعریف یاکوبسن را از گواه‌نمایی که صرفاً محدود به منبع خبر می‌شد بسط دادند و به عملکرد گوینده در به کارگیری روش منطقی برای نشان دادن صحت و درستی سخن، نیز پرداختند. تحلیل‌های متفاوتی درباره جایگاه حوزه گواه‌نمایی در زبان‌های دنیا صورت گرفته است اما به طور کلی بین دو گروه اختلاف نظر اساسی وجود دارد. گروه اول افرادی همچون یاکوبسن (۱۹۵۷)، آخن‌والد (۲۰۰۰، ۲۰۰۳، ۲۰۰۴)، دی‌هان^۵ (۱۹۹۹)، لازار^۶ (۱۹۹۶ و ۲۰۰۱)، و دی‌لنسی^۷ (۲۰۰۱) معتقدند گواه‌نمایی مقوله‌ای مستقل است و زیرمقوله وجه یا وجه‌نمایی به شمار نمی‌رود. به اعتقاد این گروه کارکرد اولیه گواه‌نماها معرفی منبع خبر است و هیچ نقش اصلی دیگری ندارد. از سوی دیگر زبان‌شناسانی چون چیف و نیکولز (۱۹۸۶)، پالمر^۸ (۱۹۸۶)، ویلت^۹ (۱۹۸۸)، گارت^{۱۰} (۲۰۰۱)، و فالر^{۱۱} (۲۰۰۲) گواه‌نمایی را مقوله‌ای مستقل در زبان نمی‌دانند و آن را صرفاً زیرمجموعه وجه‌نمایی در نظر می‌گیرند. این گروه مایلند گواه‌نماها را در زمره وجهیت بدانند زیرا در بیشتر زبان‌های اصلی اروپایی، وجود ندارد.

رضایی (۱۳۹۳) گواه‌نمایی در زبان فارسی معاصر را از دیدگاه رده‌شناسی بررسی کرد و در پی پاسخ به این سؤال بود که آیا گواه‌نمایی در زبان فارسی به عنوان مقوله دستوری وجود دارد. وی همچنین در این پژوهش نشان داد که در زبان فارسی همچون سایر زبان‌های جهان، ساخت‌های گوناگونی که نقش اصلی آنها بیان گواه‌نمایی محسوب نمی‌شود ممکن است بیانگر معنای ثانوی گواه‌نمایی نیز باشد. زبان‌شناسان استفاده از این ساخت‌ها را راهکار گواه‌نمایی نامیدند. رضایی (۱۳۹۳) مهمترین راهکارهای

¹ Boas, F.

² Jakobson, R.

³ Chafe, W.

⁴ Nichols, J.

⁵ De Haan, F.

⁶ Lazard, G.

⁷ Delancey, S.

⁸ Palmer, F. R.

⁹ Willett, T.

¹⁰ Garrett, E. J.

¹¹ Faller, M.T.

گواه‌نمایی در فارسی معاصر را ساخت ماضی نقلی، فعل‌های ادراکی و شناختی، فعل‌های اظهاری غیرشخصی، ساخت مجهول، نقل قول و غیره می‌داند. وی در تحقیق خود چنین نتیجه می‌گیرد که کارکرد اصلی ساخت‌های معروف به ماضی نقلی استمراری و ماضی بعید در فارسی معاصر بیان گواه‌نمایی غیردست اول است؛ بنابراین گواه‌نمایی دستوری در زبان فارسی شامل تمایز دوگانه غیردست اول در برابر سایر انواع گواه‌نمایی‌ها است و محدود به زمان گذشته می‌شود.

برای روشن شدن مطلب نمونه‌هایی از گواه‌نمایی غیردست اول ارائه می‌شود که نشان می‌دهد گوینده جملات، خود ناظر بر عمل نیست، بلکه این جملات در بردارنده معنای نقل قول و یا استنباط است (البته در فارسی قدیم چنین کاربردی وجود نداشته است):

مثال (۱): ظاهراً نویسنده وقتی آن نامه را می‌نوشته است خودش را با این آمپول که روز قبل خریده بوده است، کشته است. (ویندفور^۱، ۱۹۸۷: ۵۳۷).

مثال (۲): معلم گفت که پدرش در جوانی به مدرسه تیزهوشان می‌رفته است.

مثال (۳): پرستاران می‌گویند قبل از اینکه پزشک وارد اتاق عمل شود، بیمار غش کرده بوده است.

امیدواری و گلفام (۱۳۹۶)، از منظر رده‌شناختی، گواه‌نمایی در زبان فارسی را بررسی کردند اما بر خلاف رضایی (۱۳۹۳) نتیجه گرفتند که زبان فارسی از جمله زبان‌هایی است که به لحاظ ساختاری فاقد گواه‌نمایی دستوری است و همانند بیشتر زبان‌های هند و اروپایی، عناصر زبانی علاوه بر نشان دادن نقش و جایگاه اولیه در زبان، نقش گواه‌نما را نیز ایفا می‌کند. آنها همچون رضایی (۱۳۹۳) بر مبنای آراء آیخن‌والد (۲۰۰۴) برخی از ساخت‌های گواه‌نما در زبان فارسی را شامل مجهول‌های غیرشخصی، مقولات وجه‌نما، مشخصه‌های زمان و نمود، نقل قول و گزارش و نیز افعال حسی و ادراکی می‌دانند و معتقدند که این ساختارهای صوری دربرگیرنده قالب‌های معنایی گواه‌نماهای مستقیم و غیرمستقیم است که در برخی موارد مشخص‌کننده انواع منبع اطلاع است.

۲-۲- پژوهش‌های مرتبط با ژانر و گواه‌نمایی

سیه^۲ (۲۰۰۵) گواه‌نمایی در گزارشات روزنامه‌های چینی و پدیده عینیت/فردیت^۳ به عنوان یک عامل و ویگورا^۴ (۲۰۱۱) روش‌های زبان‌شناختی خوانش گواه‌نمایی در متون روزنامه‌های بریتانیایی را بررسی کردند. صدیقی و مبشرنیا (۲۰۱۲) در مقاله خود، گواه‌نماهای واژگانی در فارسی نوین و اهمیت ژانر را بررسی کردند. آنها در این پژوهش با بررسی متون مختلف در ژانرهای مختلف روان‌شناسی، آمار، علوم سیاسی و زبان‌شناسی، تعداد مشخصگرهای گواه‌نمای واژگانی را محاسبه و تحلیل کردند. نتایج این تحقیق نشان داد که در ژانرهای مختلف، تعداد متفاوتی از مشخصگرهای گواه‌نمای واژگانی به کار گرفته

^۱ Windfuhr, G.

^۲ Hsieh, C.

^۳ Objectivity/subjectivity

^۴ Vdigura, S.

می‌شود و این تفاوت در میان ژانرهای مختلف به لحاظ آماری معنادار است. یانگ^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی گواه‌نمایی در مقالات پژوهشی زبان‌شناسی کاربردی نویسندگان بومی و نویسندگان چینی را مقایسه کرد. وی در این پژوهش تأثیر عوامل فرهنگی در انتخاب انواع گواه‌نمایی توسط نویسندگان و نقش‌های بین‌شخصی گواه‌نمایی و نیز ضرورت انجام پژوهش مقایسه‌ای و تفاوت‌ها و شباهت‌های مقالات و کاربردهای آموزشی آنها را تحلیل کرد. یانگ (۲۰۱۳) در پژوهشی دیگر نقش‌های ارزیابی گواه‌نمایی گزارشی در مقالات پژوهشی زبان‌شناسی کاربردی به زبان انگلیسی را نیز مطالعه کرد.

آلونسو-آلمیدا^۲ و آدامز^۳ (۲۰۱۲) مقوله گواه‌نمایی را در پیکره‌ای متشکل از مقالات پژوهشی حوزه پزشکی در انگلیسی و اسپانیایی بررسی کردند. آنها در این پژوهش بر گواه‌نماهای جمله‌ای این دو زبان یعنی آن دسته از گواه‌نماهایی که گزاره کامل را تحت تأثیر قرار می‌دهند تمرکز کردند و نشان دادند که این ابزارها در انگلیسی، فراوانی بالاتری نسبت به اسپانیایی دارد. آنان تفاوت‌های بینا-ژانری^۴ را توصیف و رابطه بین گواه‌نمایی و وجه‌نمایی معرفتی را بررسی کردند و در نهایت به این نتیجه رسیدند که این مفاهیم خودکار^۵ عمل می‌کنند، اگرچه خوانندگان ممکن است ارزش‌های کاربردشناختی دیگری را استنباط کنند.

یانگ (۲۰۱۴) گواه‌نمایی در مقالات پژوهشی انگلیسی حوزه زبان‌شناسی کاربردی از دیدگاه فراگفتمان را بررسی کرد. در این پژوهش ۱۰۰ مقاله پژوهشی بر اساس الگوی فراگفتمانی هایلند^۶ (۲۰۰۵) تحلیل شد. یانگ در این پژوهش به صورت دقیق و با ذکر جزئیات این مطلب را بررسی کرد که چگونه انواع متفاوت گواه‌نما و تحقق زبان‌شناختی آنها می‌تواند به عنوان ابزارهای فراگفتمانی گوناگون عمل کند و چه نقش‌هایی در ساخت و حصول به فرآیند ترغیب^۷ را دارد. این پژوهش نقش‌های فراگفتمانی چندگانه گواه‌نمایی را نشان می‌دهد.

فتزر^۸ (۲۰۱۴) پیش‌زمینه‌سازی^۹ گواه‌نمایی در گفتمان علمی به زبان انگلیسی و الگوی وقوع همزمان همزمان افعال ادراکی «به نظر رسیدن»^{۱۰} و «به نظر آمدن»^{۱۱} را بررسی کردند.

¹Yang, L.

²Alonso-Almeida, F.

³Adams, H.

⁴intragenre

⁵autonomous

⁶Hyland, K.

⁷persuasion

⁸Fetzer, A.

⁹foregrounding

¹⁰seem

¹¹appear

۳- مبانی نظری

در الگویی که آیخن‌والد (۲۰۰۴) از طبقه‌بندی گواه‌نماها ارائه می‌دهد، زبان‌ها به لحاظ نوع گواه‌نماها مشخصه‌های ویژه‌ای دارند. وی گواه‌نمایی را در اصل به عنوان مقوله‌ای کاملاً دستوری مطرح کرد و آن را پدیده‌ای شایع در زبان‌های دنیا نمی‌دانست زیرا تنها ۲۵ درصد زبان‌های جهان این مقوله را دارند. اما در همان زمان تصریح کرد که به لحاظ گفتمانی، وجود گواه‌نما و اهمیت آن تقریباً در تمام زبان‌های دنیا ثابت شده است. از این رو در تقابل با گواه‌نمایی دستوری که شامل نشانگرهای ساختواژی همچون *وند* و *واژه‌بست* است، راه‌کارهای گواه‌نمایی مانند نشانگرهای واژگانی و نحوی را هم در الگوی خود با عنوان راهبردهای گواه‌نمایی معرفی کردند.

آیخن‌والد این مسئله را که آیا در زبان مقوله گواه‌نمایی وجود دارد یا مفهوم گواه‌نما در قالب مقولات دیگر زبانی بسط داده می‌شود، به نمونه‌های تحلیلی دستور یک زبان وابسته می‌داند. وی (۲۰۰۴: ۶۵) ساختار معنایی گواه‌نمایی را به طور کلی در دو قالب گواه‌نمای مستقیم^۱ (دست اول) و غیرمستقیم^۲ (غیردست اول) معرفی می‌کند که به لحاظ شناخت منبع خبر به ۶ گروه اصلی (از شخصی‌ترین تا غیرشخصی‌ترین حالت) به شرح زیر تقسیم می‌شود: ۱- دیداری، ۲- حس غیردیداری، ۳- استنباطی، ۴- فرضی (حدسی)، ۵- شنیده (شایعه)، ۶- نقل قول

مبنای طبقه‌بندی رده‌شناختی ساختارهای صوری نظام‌های گواه‌نمایی توسط آیخن‌والد تقابل‌های دوگانه یا چندگانه ساختارهای معنایی گواه‌نماهای یک زبان است. وی در الگوی خود برای کلیه زبان‌هایی که دارای گواه‌نمایی دستوری‌اند ۴ نظام گواه‌نمایی ۲ تا ۵ حالت در نظر می‌گیرد. معمولاً گواه‌نماهای دیداری از نوع مستقیم و بقیه گواه‌نماها از نوع غیرمستقیم محسوب می‌شود. آیخن‌والد و دیکسون (۲۰۰۳) مطرح می‌کنند که نظام‌های گواه‌نما از بعد پیچیدگی با هم تفاوت دارند. برخی زبان‌ها تنها دو گونه گواه‌نمایی (دیداری و غیردیداری یا گزارشی و غیرگزارشی) دارند. در حالی که در برخی زبان‌ها ۶ گونه یا حتی بیشتر ساخت گواه‌نما وجود دارد. ساده‌ترین نظام گواه‌نمایی فقط دو تقابل دارد، اما نظام‌های پیچیده‌تر تا بیش از ۶ حالت را نیز دربر می‌گیرد (آیخن‌والد، ۲۰۰۴: ۲۳).

۳-۱- انواع نظام‌های گواه‌نمایی

در زبان‌هایی که نظام گواه‌نمایی دو حالت دارد، تقابل دوگانه ممکن است شامل یکی از موارد زیر باشد. (آیخن‌والد، ۲۰۰۴: ۲۵).

الف) دست اول در برابر غیردست اول

ب) غیردست اول در برابر سایر

پ) گزارشی^۳ یا شایعه در برابر سایر

^۱ directive

^۲ indirective

^۳ reported

ت) شواهد حسی در برابر گزارش یا شایعه

ث) شنیداری^۱ در برابر سایر

گواه‌نمایی دست اول به اطلاعاتی اشاره دارد که از طریق بینایی، شنوایی و یا سایر حواس پنجگانه مانند بویایی، چشایی، و یا لامسه به دست آمده است. برخی از زبان‌شناسان این نوع گواه‌نمایی را «گواه‌نمایی مستقیم» نامیدند. سایر گواه‌نماها مانند گزارش، استنباط، نقل قول و حدس به عنوان غیردست اول یا غیرمستقیم در نظر گرفته می‌شود(ویلت، ۱۹۸۸). به عنوان نمونه در زبان چروکی^۲ گواه‌نمایی دست اول شامل بینایی، شنوایی و احساس کردن است و کسب اطلاع از روش‌های دیگر، غیردست اول محسوب می‌گردد. در این زبان اگر سخنگویی جمله‌ای را بیان کند که خود شاهد رخداد آن بوده و یا صدای آن را شنیده است، یا آن را حس نموده و یا بوی آن را استشمام کرده است، تکواژ گواه‌نمایی به صورت «- Δi ?» را به کار می‌برد. در حالی که اگر از طریق استنباط و یا نقل قول از رخدادی مطلع شده باشد، تکواژ گواه‌نمای «- $e?i$ » را به کار می‌برد(آیخن‌والد، ۲۰۰۴: ۲۶). دسته دیگر از زبان‌ها نظام گواه‌نمایی سه‌گانه دارند و این نظام ممکن است دربردارنده یکی از تقابل‌های پنج‌گانه زیر باشد.

الف) مستقیم یا دیداری، استنباطی، گزارشی

ب) دیداری، حواس غیردیداری، استنباطی

پ) دیداری، حواس غیردیداری، گزارشی

ت) حواس غیردیداری، استنباطی، گزارشی

ث) گزارشی، نقل قول، سایر

زبان‌هایی که نظام چهارگانه گواه‌نمایی دارند ممکن است یکی از تقسیم‌بندی‌های زیر را داشته

باشند:

الف) دیداری، حواس غیردیداری، استنباط، گزارش

ب) مستقیم یا دیداری، استنباط، حدس، گزارش

پ) مستقیم، استنباط، گزارش، نقل قول

زبان پوموی^۳ شرقی نمونه بارز زبان‌هایی با چهار نظام گواه‌نمایی است. در این زبان تکواژ «- a » بیانگر گواه‌نمایی مستقیم، تکواژ «- $inke$ » نشانه گواه‌نمایی حسی، تکواژ «- ine » نشانه استنباط و تکواژ «- e » بیانگر گزارش است(آیخن‌والد، ۲۰۰۴: ۵۳). بنابراین، زبان پوموی شرقی موردی از نظام چهارگانه (الف) محسوب می‌شود. زبان‌هایی که پنج حالت گواه‌نمایی دارند ممکن است دو گواه‌نمای حسی، یک استنباطی، یک حدس و یک گواه‌نمای گزارشی داشته باشند. زبان تارینا^۴ که در بخش (۱) معرفی شد، نمونه بارز چنین نظامی است.

¹ auditory

² Cherokee

³ Pomoan(Pomo) language

⁴ Tariana language

۲-۳- انواع منبع اطلاع

آیخن‌والد (۲۰۰۴: ۶۳) انواع منبع اطلاع را به ۶ دسته زیر تقسیم می‌کند:
(الف) دیداری: اطلاعی است که از طریق حس بینایی به دست می‌آید.
(ب) حسی غیردیداری: شامل سایر حواس انسان غیر از بینایی مانند شنوایی، بویایی، چشایی و حتی لامسه.
(پ) استنباط: اطلاعی که از شواهد قابل رؤیت و یا نتایج یک رخداد به دست می‌آید.
(ت) حدس: اطلاعی که بر اساس شواهدی غیر از نتایج قابل رؤیت به دست می‌آید که ممکن است شامل استدلال منطقی، فرضیات و یا دانش عمومی باشد.
(ث) شایعه: اطلاعی که به ما گزارش شده اما اشاره‌ای به منبع آن نشده است.
(ج) نقل قول: اطلاعی که به ما گزارش شده و منبع آن صریحاً ذکر شده است.
از میان انواع فوق فقط دو مورد نخست «گواه‌نمایی مستقیم» محسوب می‌شوند و سایر موارد «گواه-نمایی غیرمستقیم» است.

۳-۳- راهبردهای گواه‌نمایی

آیخن‌والد (۲۰۰۴: ۱۰۵) بر این باور است که سایر مقوله‌های دستوری مانند وجه، وجهیت، زمان، نمود، شخص، اسم‌سازی، بندهای متممی و... ممکن است در زبان‌های مختلف نقشی مشابه گواه‌نماها داشته باشند.

مقوله‌ها و ساخت‌هایی که در زبان‌های مختلف نوعی معنای ثانوی در ارتباط با منبع اطلاع پیدا می‌کنند، «راهبردهای گواه‌نمایی» نام گرفته‌اند. این راهبردها از گواه‌نمایی محض که وظیفه اصلی آن به صورت منحصر به فرد بیان گواه‌نمایی است متفاوت هستند. مهم‌ترین راهبردهای گواه‌نمایی در زبان‌های جهان شامل وجه غیراخباری، وجهیت، زمان آینده، زمان گذشته، نمود کامل و نتیجه‌ای^۱، ساخت مجهول و غیره است. از نظر در زمانی راهبردهای گواه‌نمایی بر اثر فرآیند دستوری شدن به گواه‌نمایی محض تبدیل می‌شوند.

۴- تحلیل داده‌ها

به منظور بررسی نقش و تأثیر عامل ژانر بر مقوله گواه‌نمایی و تحلیل آماری این رابطه، ابتدا پیکره‌های لازم از دو ژانر مقالات علمی حوزه زبان‌شناسی و روزنامه‌های زبان فارسی انتخاب شدند. همچنین به منظور رعایت اصول گردآوری داده‌ها و نمونه‌گیری استاندارد و تحلیل دقیق آماری، تلاش شد تا پیکره‌های منتخب، مساوی باشد. به همین دلیل از هر یک از دو ژانر به تعداد مساوی جمله (۵۰۴۰) انتخاب و پس از آن، داده‌ها به دقت بررسی و سپس تمامی انواع گواه‌نماها بر اساس طبقه‌بندی آیخن‌والد

^۱resultative

(۲۰۰۴) و رضایی (۱۳۹۳) در مقالات علمی و روزنامه‌ها، دسته‌بندی و در نهایت فراوانی هر یک محاسبه شد. در دو زیربخش بعدی، نمونه‌هایی از انواع گواه‌نماها در دو ژانر مورد نظر با ذکر منبع ارائه می‌شود:

۴-۱- نمونه‌های گواه‌نمایی در ژانر مقالات علمی

۴-۱-۱- ماضی نقلی

مثال (۴): هیچ کس مانند سوسور مفهوم زبان را از میان انبوه پدیده‌های زبانی جدا نکرده است و آن را به موضوع مشخصی برای مطالعه تبدیل نکرده است (راسخ‌مهند، ۱۳۹۳: ۲۷۷).

مثال (۵): زبان فارسی از ادوار بسیار دور در تماس زبانی با تعداد زیادی زبان ایرانی و غیر ایرانی بوده است (نیزگوی کهن و عبدالملکی، ۱۳۹۳: ۱۰۲).

۴-۱-۲- نقل قول

مثال (۶): ون‌دایک می‌گوید هدف تحلیل گفتمان انتقادی افشاء اطلاع دادن و ایستادگی در برابر نابرابری اجتماعی است (آقاگل‌زاده و دهقان، ۱۳۹۳: ۳)

مثال (۷): در این زمینه تزوتان تودورف می‌گوید نباید نقش را با بازیگری که آن را ایفا می‌کند، اشتباه بگیریم. (فشارکی و عاشورلو، ۱۳۹۳: ۱۷۲).

۴-۱-۳- افعال شناختی و ادراکی

مثال (۸): نگارندگان باور دارند که چنین تحقیقی در ارتباط با رویدادهای متعدد در رسانه‌ها بر این فرض استوار است که رسانه‌ها گونه‌های متفاوتی از واقعیت را نمایان می‌کنند (آقاگل‌زاده و دهقان، ۱۳۹۳: ۱۲).

مثال (۹): بسیاری از متون به نظر می‌رسد که هیچ روایت‌نویسی (روایت‌شنو، مخاطب) را مورد خطاب قرار نمی‌دهند و گمان نمی‌رود که هیچ شخصیتی نقش روایت‌شنو را در این متون بازی کند (فشارکی و عاشورلو، ۱۳۹۳: ۱۷۲).

۴-۱-۴- ساخت مجهول

مثال (۱۰): لازار پس از ارائه این تعریف از زبان‌شناسی محض، عنوان می‌کند که سایر علوم و شاخه‌های شناختی می‌توانند به گوناگونی‌هایی بپردازند که به طور نظام‌مند در زبان‌شناسی محض کنار گذاشته شده‌اند (راسخ‌مهند، ۱۳۹۳: ۲۷۹).

مثال (۱۱): گرچه در دهه شصت جرقه‌هایی زده شده بود، حاکمیت دستور «گشتاری-زایشی» چامسکی (۱۹۶۵) مانعی بر سر راه پرداختن جدی به رابطه زبان و جامعه بود.

بر اساس آراء آیخن‌والد، ساخت مجهول در بسیاری از زبان‌های دنیا به عنوان یکی از راهکارهای گواه‌نمایی استفاده می‌شود. اما در اکثر موارد این پژوهش که ساخت مجهول حاکی از گواه‌نمایی بوده است، به نظر می‌رسد که ساخت مجهول به همراه افعال گزارشی/نقل قول و یا زمان ماضی نقلی به کار گرفته می‌شود و به همین دلیل حاکی از وجود گواه‌نمایی است.

۴-۱-۵- عبارات/قیدهای وجهی

مثال (۱۲): در واقع توضیح موراوزچیک ناظر بر یکی از «راهکارهای» چندگانه وام‌گیری فعلی است که در این مقاله از آن با نام «درج غیرمستقیم» یاد کرده‌ایم (نغزگوی کهن و عبدالملکی، ۱۳۹۳: ۹۹).
مثال (۱۳): کلمات ممکن است به گونه‌ای انتخاب شوند که ارزش‌ها و هنجارهایی داشته باشند، بنابراین ممکن است برای بیان یک قضاوت ارزشی مانند تروریست یا نژادپرست، به کار روند (آقاگل‌زاده و دهقان، ۱۳۹۳: ۶).

۴-۱-۶- افعال وجهی

مثال (۱۴): البته این دلیل هسپلمث نمی‌تواند درست باشد، زیرا وام‌گیری از نظر بسیاری از زبان‌شناسان تنها محدود به «وام‌گیری جوهری» یا مواد زبانی نیست (نغزگوی کهن و عبدالملکی، ۱۳۹۳: ۹۸).
مثال (۱۵): این مفهوم تکمیل و بازگشت‌ناپذیری، علاوه بر اشارات معنایی بنیادی خود می‌تواند در بردارنده تعابیر غیرهسته‌ای از جمله مفاهیم تأکید، افسوس، فروتنی، و فاعل (کنشگر) غیرمختار باشد که همگی درجاتی از قضاوت‌گوینده را بیان می‌کنند. (داوری، ۱۳۹۳: ۱۷۰).

۴-۲- نمونه‌های گواه‌نمایی در ژانر خبری روزنامه‌های فارسی:

۴-۲-۱- ماضی نقلی

مثال (۱۶): اکثر مجرمان دادسرای نظامی نه به دلیل جنایت بلکه به دلیل تخطی از قوانین و مقررات نیروهای مسلح گرفتار شده‌اند (کیهان، ۲۸/۱۲/۹۳: ۳).
مثال (۱۷): تخلفات مختلفی تا به امروز در هیئت تحقیق و تفحص به ثبت رسیده که هم در بیمه‌های خصوصی و هم در بیمه‌های دولتی احراز شده و بخشی از آن نیز ناشی از عدم نظارت درست بیمه مرکزی اتفاق افتاده است (جام جم، ۲۸/۱۱/۹۳: ۴).

۴-۲-۲- نقل قول

مثال (۱۸): وزیر نفت گفت قیمت نفت باید به سمت بهتر شدن برود، چون آنهایی که قیمت را پایین آورده‌اند، بیش از همه تحت فشار هستند (کیهان، ۲۸/۱۱/۹۳: ۴).
مثال (۱۹): به گفته البرادعی، الازهر در قبال دریافت وجه چند صد میلیون دلاری از ریاض، متعهد شده است که به نیروهای داوطلب عراق حمله کند (جام جم، ۲۸/۱۲/۹۳، ص آخر).

۴-۲-۳- افعال شناختی و ادراکی

مثال (۲۰): رئیس کل بانک مرکزی: علی‌رغم تحقق پیش‌بینی‌های صورت گرفته در مذاکرات هسته‌ای و حجم بالای تقاضای ارز، تنها افزایش ۰/۶ درصدی قیمت ارز را شاهد بودیم (کیهان، ۲۸/۱۱/۹۳: ۴).
مثال (۲۱): کارشناسان منطقه معتقدند با انتخاب مجدد نتانیاهو مواضع وی نسبت به فلسطینی‌ها همچنان مانند قبل خواهد بود (جام جم، ۲۸/۱۲/۹۳: ص آخر).

۴-۲-۴- ساخت مجهول

مثال (۲۲): بالاخره در بهمن‌ماه توافق آتش‌بس میان روسیه و اوکراین و با میانجیگری آلمان و فرانسه در مینسک پایتخت بلاروس امضاء شد (کیهان، ۲۸/۱۲/۹۳: ۸).

مثال (۲۳): گفته می‌شود معترضان خشمگین همچنین مانع از ورود وزیر پیشین دادگستری ایالت پنجاب، به فیصل‌آباد شدند(جامجم، ۲۸ / ۱۱ / ۹۳: ص آخر).

۴-۲-۵- عبارات/قیده‌های وجهی

مثال (۲۴): بعید است که بحث استعفای کی‌روش مطرح باشد. او یک مربی حرفه‌ای است و چنین کاری را نمی‌کند(کیهان، ۲۸ / ۱۲ / ۹۳: ۹).

مثال (۲۵): پرواضح است که این تخفیف اختلاف در سایه خطر مشترک داعش حاصل شده است و احتمالاً با رفع شدن این خطر، بگومگوهای سرزمینی و نفتی میان طرفین شروع می‌شود (جامجم، ۲۸ / ۱۲ / ۹۳: ۸).

۴-۲-۶- افعال وجهی

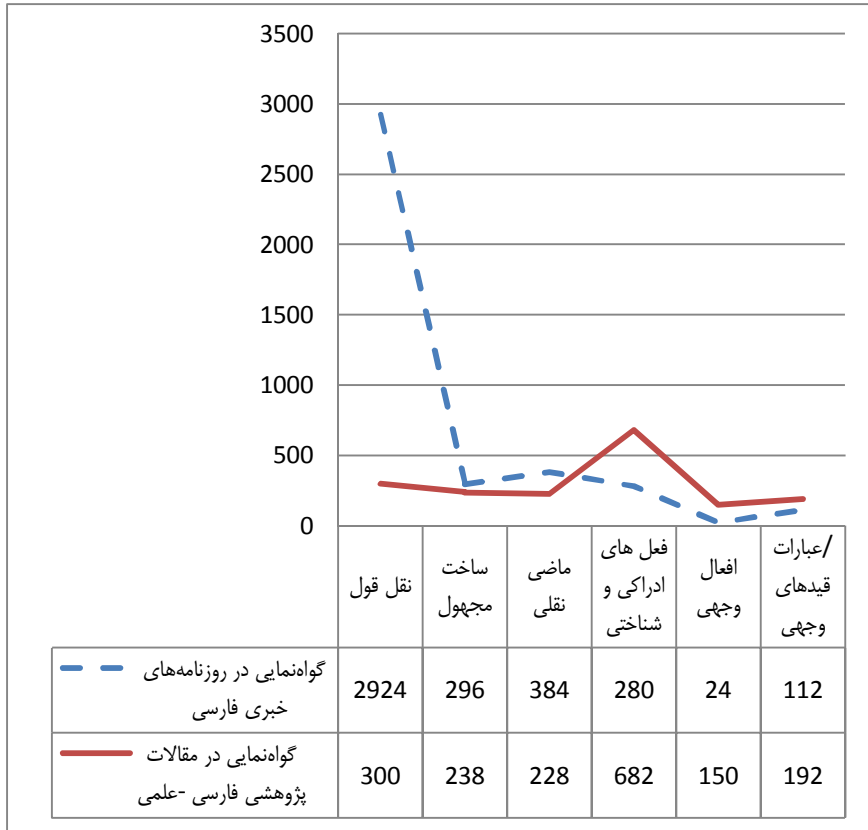
مثال (۲۶): بر اساس مبانی نظری و تجربی موجود، نرخ‌های تورم بالا که معمولاً با نوسانات شدید نرخ تورم و نرخ ارز همراه هستند، به نوبه خود می‌توانند ریسک‌های مترتب بر فعالیت‌های تولیدی را به طور معنی‌داری افزایش دهند(کیهان، ۲۸ / ۱۱ / ۹۳: ۷).

مثال (۲۷): با بررسی تاریخ اسلام، می‌توان دید که شاید نود درصد افرادی که منحرف شدند، فریب دنیا و تبعیت از نفس را خوردند(جامجم، ۲۸ / ۱۲ / ۹۳: ۱۰).

در ادامه ابتدا در جدول (۱) اطلاعات توصیفی داده‌ها و نحوه انتخاب پیکره‌ها نمایش داده می‌شود و سپس در نمودار (۱) توزیع فراوانی هر یک از انواع گواه‌نماها در دو ژانر مورد نظر ترسیم می‌گردد.

ژانر	منبع	تعداد مقاله/روزنامه	تعداد جملات	تعداد واژه‌ها
مقالات علمی - پژوهشی (حوزه زبان‌شناسی)	۱- جستارهای زبانی، دوره ۵، شماره ۴، ۱۳۹۳	۸	۵۰۴۰	۷۵۶۰۰
	۲- پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی، دوره ۴، شماره ۷، ۱۳۹۳	۸		
روزنامه‌های خبری فارسی	۱- روزنامه کیهان، ۲۸ بهمن و اسفند، ۱۳۹۳	۲	۵۰۴۰	۷۷۶۴۰
	۲- روزنامه جامجم، ۲۸ بهمن و اسفند ۱۳۹۳	۲		
جمع کل		۲۴ (مقاله) ۴ (روزنامه)	۱۰۰۸۰	۱۵۳۳۴۰

جدول ۱- اطلاعات توصیفی داده‌ها

نمودار ۱- توزیع فراوانی انواع گواه‌نماها در دو ژانر مقالات علمی- پژوهشی و روزنامه‌های فارسی

همانگونه که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود در پیکره‌های این پژوهش فقط از ۶ راهکار گواه‌نمایی نقل قول، ماضی نقلی، فعل‌های شناختی و ادراکی، ساخت مجهول، عبارات/قیدهای وجهی و افعال وجهی استفاده شده است. در ژانر روزنامه‌های خبری، راهکار نقل قول با فراوانی ۲۹۲۴، بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است در حالی که در ژانر مقالات علمی- پژوهشی، راهکار افعال شناختی و ادراکی با فراوانی ۶۸۲ بالاترین میزان را دارا است. همچنین در هیچ یک از دو ژانر مورد بررسی، نمونه‌ای از گواه‌نمایی دستوری مشاهده نشد و در مجموع، میزان وقوع گواه‌نماها در ژانر روزنامه‌های خبری با تعداد کل ۴۰۲۰ مورد، به طور قابل ملاحظه‌ای بیشتر از وقوع تعداد کل گواه‌نماها در ژانر مقالات علمی- پژوهشی با فراوانی ۱۷۹۰ است.

پس از ارائه نمونه‌هایی از انواع گواه‌نمایی در دو ژانر مورد بررسی، رابطه بین تعداد گواه‌نماها و نقش ژانر بررسی و به لحاظ آماری تحلیل شد. مراحل و نحوه انجام آن به شرح زیر گزارش می‌گردد:

ابتدا انواع و تعداد گواه‌نامه‌های مختلف از متون منتخب استخراج و فراوانی آنها محاسبه شد. سپس از آنجا که تعداد واژه‌ها در متون و ژانرهای مختلف، متفاوت است، داده‌های به دست آمده نرمال‌سازی و با استفاده از سنجه آماری مجذور خی، به لحاظ آماری تحلیل شدند تا نقش و تأثیر ژانر بر تعداد گواه‌نامه‌های مختلف و معناداری این رابطه دقیق‌تر بررسی شود. در جدول زیر نتایج سنجه مجذور خی نمایش داده شده است:

متغیر	تعداد (واژه)	درجه آزادی	ارزش خی دو	سطح معناداری
مقالات علمی - پژوهشی	۷۵۶۰۰	۳	*۲۸/۱۷۷	۰/۰۰۰۱
مطبوعات (روزنامه‌های خبری)	۷۷۶۴۰	۳	۳۱/۶۵۷	۰/۰۰۰۱
تعداد کل داده‌های معتبر ۱۵۳۲۴۰				

جدول ۲- نتایج سنجه مجذور خی (خی دو)

* حداقل تعداد مورد انتظار ۳۵/۰۵ است و سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ در نظر گرفته شده است. همانگونه که در جدول (۲) مشاهده می‌گردد، میزان خی دو برای رابطه بین تعداد گواه‌نامه‌ها و ژانرهای مختلف با درجه آزادی ۳ و ارزش ۲۸/۱۷۷ به دست آمد. سطح معناداری نیز ۰/۰۰۰۱ است که به لحاظ آماری کاملاً معنادار است. بنابراین بر اساس این داده‌ها، می‌توان اذعان کرد که بین عامل ژانر، و تعداد انواع متفاوت گواه‌نامه‌ها، رابطه آماری معنادار وجود دارد و ژانر را باید به عنوان عامل مؤثر بر ظهور و تجلی نوع و تعداد گواه‌نامه‌ها در زبان فارسی تلقی کرد.

۵- نتیجه‌گیری

نتایجی که می‌توان از تحلیل داده‌های این پژوهش به دست داد به شرح زیر بیان می‌شود: نخست اینکه، در هر دو ژانر به طور مشابه هیچ گونه گواه‌نمایی از نوع دستوری مشاهده نشد و فقط از ۶ راهکار گواه‌نمایی نقل قول، ماضی نقلی، ساخت مجهول، فعل‌های شناختی و ادراکی، عبارات/ قیده‌های وجهی و افعال وجهی بهره گرفته شده است.

دوم، از جمله تفاوت‌های مقوله گواه‌نمایی در دو ژانر مقالات علمی حوزه زبان‌شناسی و روزنامه‌های زبان فارسی می‌توان به توزیع فراوانی متفاوت انواع گواه‌نامه‌ها اشاره کرد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که در ژانر روزنامه‌های خبری فارسی، بیشتر از نقل قول به عنوان یکی از راهکارهای غالب گواه‌نمایی استفاده می‌شود. فراوانی این راهکار با تعداد ۲۹۲۴ بالاترین میزان داشت و پس از آن به ترتیب راهکارهای ماضی نقلی با فراوانی ۳۴۸، ساخت مجهول با فراوانی ۲۹۶ و سپس فعل‌های ادراکی و شناختی، عبارات/قیده‌های وجهی و افعال وجهی به ترتیب با فراوانی‌های ۲۸۰، ۱۱۲ و ۲۴ ظاهر می‌شوند. در حالیکه در ژانر مقالات علمی افعال شناختی و ادراکی با فراوانی ۶۸۲ غالب‌ترین نوع گواه‌نمایی و پس از آن راهکار نقل قول با فراوانی ۳۰۰، ساخت مجهول با فراوانی ۲۳۸ و سپس ماضی نقلی، عبارات/قیده‌های وجهی و افعال وجهی به ترتیب با فراوانی‌های ۲۲۸، ۱۹۲ و ۱۵۰ ظاهر می‌شوند.

همچنین در مجموع می‌توان گفت میزان وقوع گواه‌نماها در ژانر روزنامه‌های خبری با تعداد کل ۴۰۲۰ بسیار بیشتر از وقوع تعداد کل گواه‌نماها در ژانر مقالات علمی- پژوهشی با فراوانی ۱۷۹۰ است.

سوم، به منظور بررسی نقش و تأثیر ژانر بر مقوله گواه‌نمایی در هر یک از متون مورد بررسی در این پژوهش، با استفاده از سنجه آماری مجذور خی، رابطه بین تعداد گواه‌نماها و ژانرهای مورد نظر مورد تحلیل آماری قرار گرفت و همانگونه که در بخش تحلیل داده‌ها (جدول ۲) بیان شد، سطح معناداری برای این آزمون ۰/۰۰۰۱ بدست آمد که به لحاظ آماری کاملاً معنادار است.

چهارم، با توجه به نتایج حاصل، گواه‌نمایی را باید مقوله‌ای حساس به بافت یا به عبارتی حساس به ژانر تلقی کرد که چگونگی بروز و تحقق آن و تعداد گواه‌نمایی که در هر متن ظاهر می‌شوند ضمن داشتن شباهت‌های کلی در نوع و دسته‌بندی این مقوله، از یک ژانر به ژانر دیگر تفاوت‌های قابل‌ملاحظه و معناداری دارد.

در نهایت علت انتخاب و به کارگیری انواع و تعداد گواه‌نماهای مختلف در متون گوناگون علاوه بر متأثر بودن از عامل ژانر، تا حدودی بستگی به دانش شناختی نویسنده/گوینده، ماهیت متون و آن حوزه علمی مورد نظر دارد. به عنوان مثال در حوزه زبان‌شناسی که حوزه علمی انتزاعی و پیچیده است، افعال شناختی و ادراکی بهتر از سایر راهکارهای گواه‌نمایی می‌توانند مخاطب را از نحوه کسب دانش و اطلاعات نویسنده و میزان دقیق بودن محتوای نوشته‌های او، مطمئن و مجاب کند. از طرفی در ژانر روزنامه که رسالت اصلی آن مطلع کردن مخاطبان از رویدادها و اخبار، آن گونه که در واقعیت رخ می‌دهند، است، بیشتر از راهکار نقل قول بهره گرفته می‌شود. علاوه بر این وجود گواه‌نماهای گوناگون در ژانرهای مختلف را می‌توان به عنوان یکی از ابزارهای فراگفتمانی تلقی کرد که این نکته خود نیازمند انجام پژوهشی مستقل است و انجام آن به عنوان پیشنهاد پژوهشی توصیه می‌گردد.

منابع

امیدواری، آرزو و ارسلان گلفام (۱۳۹۶). «بررسی گواه‌نمایی در زبان فارسی: رویکردی رده‌شناختی». *جستارهای زبانی*، ۱۸ (۱)، صص ۷۹-۹۹.

رضایی، والی (۱۳۹۳). «گواه‌نمایی در زبان فارسی امروز». *پژوهش‌های زبانی*، ۵ (۱)، صص ۲۱-۴۰.

Aikhenvald, A. Y. and R.M.W. Dixon. (2003). *Studies in Evidentiality*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Aikhenvald, A. Y. (2003 a). 'Evidentiality in Typological Perspective', in *Studies in Evidentiality*. Aikhenvald and R.M.W. Dixon (eds.), 1-31.

Aikhenvald, A. Y. (2004). *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press. Inc, New York.

Aikhenvald, A.Y. (2000). *Classifiers: A Typology of Noun Categorization Devices*. Oxford: Oxford University Press.

- Alonso-Almeida, Francisco and Adams Heather (2012). Sentential Evidentials in English And Spanish Medical Research Papers. *Revista de Linguística y lenguas Aplicadas*, (7), Pp 9-21.
- Boas, F. (1911 a). 'Introduction', in F, Boas (ed), *Handbook of American Indian Languages. Bureau of American Ethnology Bulletin*. 40: 5-83.
- Chafe, W.L. and J. Nichols (1986). *Evidentiality: The Linguistic Coding of Epistemology*. Norwood, NJ: Ablex.
- De Haan, F. (1999). Evidentiality and Epistemic Modality: Setting Boundaries. *Southwest Journal of Linguistics*, 18, Pp 83-102.
- Delancey, S. (2001). The Mirative and Evidentiality. *Journal of Pragmatics*, 33, Pp 369-382.
- Faller, M. T. (2002). *Semantics and Pragmatics of Evidentials in Cuzco Quechua*. PhD. Dissertation, Stanford University.
- Fetzer, Anita (2014). Foregrounding Evidentiality in (English) Academic Discourse: Patterned Co-Occurrences of the Sensory Perception Verbs Seem and Appear. *Intercultural Pragmatics*, 11(3), Pp 333-355.
- Garrett, E. J. (2001). *Evidentiality and Assertion in Tibetan*. PhD. Dissertation. University of California, Los Angeles.
- Hsieh, Chia-ling (2008). Evidentiality in Chinese Newspaper Reports: Subjectivity/Objectivity as a Factor. *Discourse Studies*. 10(2): Pp 205-229.
- Hyland, K. (2005). *Metadiscourse: Exploring interaction in writing*. London and New York: Continuum.
- Jakobson, R.(1957). *Shifters, Verbal Categories and the Russian Verbs*. Cambridge: Harvard University.
- Lazard, G. (1996). *Le mediatif en Persan*: In Guentcheva (ed.) 1996: 21-30.
- Lazard, G. (2001). On the Grammaticalisation of Evidentiality. *Journal of Pragmatics*. 33, Pp 358-68.
- Palmer, F. R. (1986). *Mood and Modality*. Cambridge University Press.
- Sadighi, Firooz and Reza Mobashernia (2012). A Study of Lexical Evidentials in Modern Persian: Does Genre Matter?. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*. 2(9), Pp 8853-8856.
- Vdigura, Svetlana (2011). Linguistic ways of Reading Evidentiality in the Texts of the British Newspapers. *Daugavpils Universitite*,

- Latvija*: Pp 1-7. It is also available at www.dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/.../Veligura.pdf.
- Windfuhr, G. (1987). Persian. In Comrie (ed). *The Worlds Major Languages*. 523-546. London: Routledge.
- Willett, T. (1988). A Cross-linguistic Survey of the Grammaticalization of Evidentiality. *Studies in Languages*, 12, Pp 51-97.
- Yang, Linxiu. (2012). A Comparative Study of Evidentiality in RAs in Applied Linguistics Written by NS and Chinese Writers. *Journal of Modern Linguistics*. 2(4). Pp 140-146.
- Yang, Linxiu. (2013). Evaluative Functions of Reporting Evidentials in English Research Articles of Applied Linguistics. *Journal of Modern Linguistics*. 3(2): Pp 119-126.
- Yang, Linxiu (2014). Evidentiality in English Research Articles of Applied Linguistics: From the Perspective of Metadiscourse. *Journal of Language Teaching and Research*. 5 (3), Pp 581-591.

سرسا
